

اقتصاد نخل در گرو توسعه صادرات/ راه خرما در بازار جهانی هموار شود

خرما یکی از مهم‌ترین محصولات کشاورزی کشور است و اقتصادی بودن فعالیت در حوزه نخیلات نیازمند همواره کردن راه خرما برای حضور در بازارهای جهانی و توسعه صادرات این محصول است.

به گزارش پایگاه خبری آگرو فود نیوز؛ خرما یکی از محصولات مهم کشاورزی کشور است که علیرغم ارزش غذایی بالا و قابلیت‌هایی که برای این محصول وجود دارد، تاکنون راه خود را به‌خوبی در بازار نیافته است.

نبض اقتصاد نخل در دست دلانی است که خرما را به قیمتی ارزان از نخل‌داران می‌خرند و پس از مدتی با قیمتی چند برابری آن را وارد بازار می‌کنند و البته اغلب خرما در داخل کشور مصرف می‌شود و راه خوبی به بیرون از کشور نیافته است.

سالانه حدود هفت میلیون تن خرما در سطح جهان تولید می‌شود که سهم ایران از این میزان حدود یک میلیون و ۵۰ هزار تن است و ایران به‌عنوان دومین کشور تولیدکننده خرما بعد از کشور مصر شناخته می‌شود.

میزان تولید خرماي کشور بسیار بیشتر از میزان مصرف خام آن است و برای اینکه چرخ اقتصاد این محصول بچرخد باید صنایع تبدیلی و فرآوری این محصول گسترش یافته و راه مناسب و هموارتری را در بازارهای جهانی پیدا کند.

توسعه صادرات خرماي کشور نیازمند بسته بندی های شیک و مشتری پسند، استاندارد، بهداشتی و مطابق با سلیقه و ذائقه مشتریان است که در گذشته کمتر به این مهم به ویژه برای محصول خرماي استان بوشهر توجه شده است و باید در این مسیر حرکت شود.

ایجاد زنجیره پیوسته تولید تا صادرات خرما

ایجاد زنجیره پیوسته تولید تا صادرات یکی از نکات مهمی است که می تواند بیشترین تاثیرگذاری را در بهبود وضعیت اقتصاد نخیلات داشته باشد؛ در حالی که اکنون کشاورزان کمترین سود را از فروش محصول خود دارند و سود اصلی نصیب دلالان می شود، ایجاد زنجیره پیوسته تولید و فرآوری تا فروش و صادرات می تواند اقتصاد نخل را متحول کند.

یکی از مهمترین اقداماتی که باید در این راستا انجام شود، تقویت نهادها و انجمن های محلی نخل و خرما است که با ایجاد همبستگی بین نخلداران، بازار از دست دلالان خارج شده و نخلداران بر بازار خرما حاکم می شوند.

خرما مشتری‌پسند شود

توسعه صنایع تبدیلی و بسته‌بندی نیز از دیگر نکاتی است که باید مد نظر باشد. ارتباط بین صادرکنندگان با تولیدکنندگان که همان نخلداران هستند باید تقویت شود تا مسائلی همچون کیفیت، استاندارد و وضعیت بهداشت و سلامت خرما بهتر و بیشتر رعایت شود.

در سال‌های گذشته برخی صادرکنندگان محصول خرما اقدام به صادرات فله‌ای و یا بسته‌بندی‌های بی‌کیفیت، غیراستاندارد و غیربهداشتی خرمای استان بوشهر کردند که این موضوع باعث شد تا بازار این محصول در جهان با چالش‌هایی روبرو شود.

خرما برای حضور در بازارهای جهانی باید به خوبی بسته‌بندی و فرآوری شود و با بازاریابی مناسب که اکنون حلقه مفقوده صادرات خرما است، خرما بر اساس سلیقه مشتریان خارجی بسته‌بندی شود تا بازار اقبال بیشتری به آن نشان دهد.

برخی قوانین سنگی پیش پای صادرات است

مهدی بحرینی عضو انجمن ملی خرما در گفت‌وگو با خبرنگار با تأکید بر لزوم تلاش برای توسعه صادرات خرما اظهار داشت: صادرکنندگان با مشکلات عدیده‌ای در صادرات مواجه هستند که یکی از این مشکلات قوانین متعدد و بعضاً موازی است و جدیداً مشکلاتی ایجاد شده که مهم‌ترین مشکلات ارزی است.

وی با بیان اینکه برگرداندن ارز به سامانه نیما و به دولت در مدت سه ماه از مشکلات پیش روی صادرات است، تصریح کرد: گاهی برگشت ارز حاصل از فروش تا شش ماه هم زمان‌بر است؛ چون فروش نقدی نیست ولی اگر بعد از صادرات ارز حاصل از فروش را در مدت سه‌ماهه برگردانند به‌عنوان قاچاق‌کننده ارز مورد پیگرد قرار خواهند گرفت.

بحرینی ادامه داد: مورد مهم دیگر این است که صادرکنندگان تمامی هزینه‌های صادرات مثل کرایه یا مسافرت و هتل و غیره خود را با ارز آزاد ۱۳ هزار تومانی انجام می‌دهند ولی محصول خود را باید با قیمت چهار هزار تومان در اختیار دولت قرار بدهند که این عملاً صادرات خرما را با چالش بسیار جدی مواجه کرده است.

وی با بیان اینکه مشکلات و قوانین دستوپا گیر گمرکی هم مزید بر علت است، اضافه کرد: تسهیل این امورات خیلی به صادرکننده کمک خواهد کرد چون شما وقتی قراردادی با یک فروشگاه زنجیره‌ای در کشوری برای تأمین خرمای آن فروشگاه می‌بندید، یکی از مهم‌ترین موضوعات تأمین جنس موردنظر در زمانی مشخص در هر ماه است و به محض نرسیدن محصول با شما فسخ قرارداد کرده و فوراً رقبای شما جایگزین خواهند شد. حال با این وضعیت قوانین دست و پاگیر و خلقالساعه گمرکی و ارزی امکان رقابت با دیگر رقبا وجود ندارد.

نقش مهم صنایع تبدیلی و بسته‌بندی

این عضو انجمن خرمای استان بوشهر افزود: برای تولید محصولی با کیفیت برای صادرات هماهنگی و ارتباط تنگاتنگ بین کشاورز و شرکت‌های فرآوری و بسته‌بندی و همچنین ماشین‌آلات مدرن و مکانیزه بسیار مهم است.

وی با بیان اینکه کشاورزان اولین حلقه مهم تولید محصول باکیفیت برای صادرات هستند، اظهار داشت: نقش صنایع تبدیلی و بسته‌بندی در صادرات کاملاً روشن است و روی آوردن به بسته‌بندی‌های شیک و چند گرمی و بررسی میدانی ذائقه بازار و حتی رنگ بسته‌بندی در هر کشوری تأثیر زیادی در استقبال از محصول را دارد.

بحرینی گفت: امروز شرکت‌های موفق در این موارد ریز بسیار دقیق عمل می‌کنند. خرماي کبکاب به خاطر غنای مواد غذایی نشان داده که اگر بسته‌بندی موردپسند بازار انجام شود بسیار موردتوجه است و بسیار حاشیه سود خوبی برای فعالين خرما دارد که رونق نسبي این سال‌های اخیر متأثر از بسته‌بندی خوب و بازارپسند فعالين است.

خرما استاندارد و بهداشتی باشد

وی تأکید کرد: بحث مهم دیگری که وجود دارد برای صادرات به کشورهای جهان اول بهداشت و استانداردهای آنها است که باغدار و تولیدکننده باید بسیار هماهنگ عمل کرده و در مرحله کود دهی، سم‌پاشی، برداشت، حمل و بسته‌بندی باید بهداشت و استانداردها رعایت شود چون مخصوصاً در مورد سم‌پاشی استانداردها بسیار سخت‌گیرانه است.

این فعال حوزه خرما بیان کرد: در مرحله بسته‌بندی استفاده از ضدعفونی‌کننده‌ها بحث مهمی است که انجمن ملی خرماي ایران کار را به انستیتو تحقیقات فرستاده و محلولی برای خرما که هیچ ضرری برای انسان ندارد و مورد تأیید اروپا هم هست تولید کرد و گازهای قدیمی برای ضدعفونی که از نظر استانداردهای غذایی اروپایی مردود بود از این چرخه حذف شد.

کمتر از ۱۵ درصد خرما صادر می‌شود

درحالی‌که خرما از اهمیت بسیار زیادی از نظر ارزش غذایی برخوردار است ولی این محصول به‌خوبی معرفی نشده است و علیرغم سهم کمی که در زمینه مصرف در بین مردم کشورمان دارد، مقدار صادرات آن نیز کمتر از ۱۵ درصد است.

خورشید گذرانی رئیس اتاق بازرگانی بوشهر اظهار داشت: یکی از ضعف‌های مهم پیش روی صادرات خرما ضعف در زمینه بسته‌بندی است که باید شکل‌تر و مشتری‌پسندتر شود.

وی با تأکید بر لزوم معرفی محصول خرما در بازارهای داخلی و جهانی بیان کرد: خرما می‌تواند به محصولات متنوعی همچون شیره و قند و شکلات و ... تبدیل شود که باید با عبور از نگرش‌های سنتی، به سمت صنعتی شدن تولید و فروش برویم.

رئیس اتاق بازرگانی بندر بوشهر با اشاره به تولید سالانه بیش از ۱۵۰ هزار تن محصول خرما از حدود شش میلیون اصله نخل در استان بوشهر بیان کرد: فقط ۲۰ هزار تن از محصول خرمای تولیدی استان به خارج از کشور صادر می‌شود.

وی با اشاره به برخی چالش‌های پیش روی خرما بیان کرد: در سطح دنیا حساسیت بسیار زیادی بر روی سموم و کودهای مورد استفاده در

کشاورزی وجود دارد و باید نظارت در این زمینه بیشتر شده و کشاورزان و صنعتگران به این مسائل استاندارد و بهداشتی توجه کنند.

گذردرازی با اشاره به اهمیت بالای برگزاری نمایشگاه، کلاسها و دوره‌های خاص نخلداری، باغداری، فراوری و عمل‌آوری خرما خاطرنشان کرد: مهارت افزایی از الزامات توسعه خرما است و دانش باغداران و تولیدکنندگان باید به‌روزرسانی شود.

وی با بیان اینکه بخش عمده خرما تولیدی کشور در بازار داخلی مصرف می‌شود، ادامه داد: مهم‌ترین بازار هدف صادراتی محصول خرما اوراسیاست و مقداری هم حوزه خلیج فارس است که قطر نقش اول را دارد و با هند هم رابطه خوبی داریم.

رئیس اتاق بازرگانی بندر بوشهر با تأکید بر لزوم توجه به صنایع بسته‌بندی و فرآوری خرما افزود: برخی از کشورها در این زمینه به پیشرفت‌های بسیار خوبی رسیده‌اند ولی ما هنوز کار چندانی در این زمینه نکرده‌ایم.

طاق ت نخل‌های مقاوم طاق شد

در کنار نگاه ویژه‌ای که باید به صادرات، فرآوری و بسته‌بندی خرما شود، باید حمایت بیشتری از کشاورزان به‌ویژه در زمینه تأمین آب موردنیاز بخش کشاورزی صورت گیرد. کمبود آب مشکلات زیادی را برای نخل‌های استان بوشهر ایجاد کرده است که آینده نخیلات را با خطر جدی روبرو کرده است.

نماینده مردم دشتستان در مجلس شورای اسلامی با تأکید بر لزوم توجه به تأمین آب نخلستان‌ها بیان کرد: بیش از ۷۰ درصد خرما استان بوشهر در دشتستان تولید می‌شود و اقتصاد و معیشت بسیاری از مردم این دیار به نخل و خرما بستگی دارد.

محمدباقر سعادت با اشاره به اینکه کم‌آبی و کاهش تعداد دوره‌های آبیاری در طول سال کمر نخل‌ها را خم کرده است، افزود: طرحی برای تغییر شیوه آبیاری و تبدیل آبیاری سنتی به نوین اجرایی شده ولی تاکنون به نتیجه نرسیده است.

وی با اشاره به نقش بسیار مهم اجرای «طرح نخلستان» و عبور از آبیاری سنتی به سمت آبیاری نوین بیان کرد: این طرح نخلداران

استان بوشهر را از مشکلات کم‌آبی نجات می‌دهد که باید در اجرای آن تسریع شود.

نماینده مردم دشتستان در مجلس شورای اسلامی با تأکید بر همکاری دو وزارتخانه جهاد کشاورزی و نیرو برای تسریع در تکمیل طرح نخلستان، افزود: مدیریت آب و استفاده از روش آبیاری تحت فشار تنها راه عبور از مشکلات بی‌آبی است.

گونه‌های اقتصادی نخیلات کشت شوند

به گفته عباس کشاورز معاون زارعت وزیر جهاد کشاورزی، سطح زیر کشت نخیلات کشور ۲۵۰ هزار هکتار با ۹۳ واریته محلی و منطقه‌ای است که از این تعداد ۱۶ رقم تجاری و پنج رقم بیشتر در عرصه صادرات است.

وی، تکثیر ارقام اقتصادی جدید محصولات کشاورزی را در اولویت برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی دانست و افزود: در این راستا دولت با هدف بازسازی نخیلات برای تولید نهال‌های جدید یارانه پرداخت می‌کند.

معاون زارعت وزیر جهاد کشاورزی با بیان اینکه درختان خرما و پسته درخت‌های مقاوم نسبت به کم‌آبی به شمار می‌روند خاطرنشان کرد: همین امر سبب شده از پرداختن به امور فنی این تولیدات غافل شویم.

وی به توانمندی استان‌ها در تولید خرما پرداخت و تصریح کرد: برخی از واریته‌های نخیلات در استان‌های فارس، کرمان و سیستان و بلوچستان نسبت به گونه خرمای دیگر استان‌ها مرطوب هستند و رساندن آن‌ها به بازار پرهزینه است.

کشاورز عملکرد تولید در هر هکتار را یکی از ضعف‌ها دانست و اظهار داشت: باوجود تولید مناسب ولی در افزایش عملکرد خرما توفیقی حاصل نشده و امروز نقطه‌ضعف اصلی این محصول پائین بودن سطح عملکرد آن است.

اقتصاد نخل و خرما علاوه بر کشاورزان به عنوان حلقه اول، بستگی به عملکرد صنعتگران مرتبط با این محصول، اتاق بازرگانی، انجمن‌های محلی و کشوری خرما و کشاورزی، صادرکنندگان و مسئولان دارد که باید تسهیل‌گری لازم برای بهبود وضعیت بازار صادرات این محصول انجام شود.

بی‌توجهی به بازار خرما می‌تواند اثرات ناگواری بر اقتصاد خانواده‌هایی که فقط از طریق نخل و خرما معیشت خود را می‌گذرانند داشته باشد و مسئولان باید بیش‌ازپیش به کشاورزان توجه کنند.

البته کشاورزان نیز نقش مهم و اساسی در این زمینه دارند و با ایجاد صنایع تبدیلی و راه‌اندازی شرکت‌های بسته‌بندی و در دست گرفتن بازار می‌توانند برای محصول تولیدی خود تعیین تکلیف کنند.